

BÉKÉSMEGYEI FÜGGETLENSÉG

POLITIKAI LAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Békéscsaba, Kispiac-tér, Zvaratkó-ház
Egyes szám ára 10 fillér.
Vármegyei telefonszám 67.

Megjelenik hetenként kétszer: szerdán és vasárnap

Főszerkesztő:
Dr. PÁNDY ISTVÁN

Felelős szerkesztő:
Dr. RELL LAJOS

Előfizetési árak helyben és vidéken:
egész évre 10 kor., negyedévre 2-50 kor.,
félévre .. 5 kor., egy óra .. 85 kor.
Nyiltér soronként 25 fillér

Politika és gazdaság.

A gyakorlati élet bármely kérdésében semmiféle kárhöz-tathatóbb, mint a félrendszabályok. Bármilyen kérdésről is legyen szó, félrendszabályoknak való alkalmazása célra nem vezethető, mert mindig azt árulja el, hogy a szóban forgó kérdés gyökeres megoldásához hiányzik az erkölcsi, vagy anyagi erő. Ezen tétel igazsága mindenütt tapasztalható, ahol egyéni, vagy magán érdekről, de még még inkább ott, ahol nagyobb horderejű, mondjuk állami érdekekről van szó. Ebből a szempontból itélve meg a vasárnapi bécsi közös konferencia elhatározásait, azokat ilyen félrendszabályoknak kell tartani, melyek az égető balkán-kérdéseket nem oldják meg, a nagy, kiszámíthatatlan károkat, melyeket a balkáni bonyodalom a monarchia gazdaságának okozott, nem szüntetik meg, még csak nem is csökkentik. A portánál már történtek felszólalások a bojkot miatt, mi volt az eredményük? Az, hogy a bojkott még erősebb lett és ma már nemcsak a török birodalomra, hanem az egész mohamedán világra kezd gerjedni.

Lehet-e komolyan várni, hogy egy újabb diplomáciai lépésnek nagyobb eredménye lesz, ha

ennek a lépésnek nem adnak imponáló erők felvonulása által félreérthetetlen súlyt?

Még kevesebb értelme van a szerb kereskedelmi szerződés egy évre való meghosszabbításának. Most van az alkalom és az idő, hogy a szerb hepciásokodásra megadjuk a félre nem ismerhető választ és nem egy év múlva, mikor már az időközben okvetlen bekövetkezendő események rég túlhaladták ennek aktualitását.

Ily félrendszabályok, aminőket a vasárnapi közös minisztertanácskozás elhatározott, csak biztatólag fognak hatni az Ausztria—Magyarország ellenes mozgalom erőforrásaira és így a kilátásba helyezett második konferencia nem sokáig várattat magára.

Nem egy esetben megmutatta a mi diplomáciánk, hogy nem képes lépést tartani más nagyhatalmak diplomáciájával; a vasárnapi határozatok indokolása egy újabb ilyen bizonyíték. Azt mondja ugyan a hivatalos kommuniké, hogy a külügyminiszternek az az álláspontja, hogy a politikai kérdéseket el kell választani a gazdasági kérdésektől. Nem tudjuk, minek nevezzük ezen gondolkodást: furcsa, nem helyén való nagylelkűségnek vagy pedig ósdi visszamaradottságnak! Ma, mikor az

államok folytonos fegyverkezése, milliárdoknak a haditengerészet fejlesztésére való fordítása csak azért történik, hogy az államok gazdasági pozíciójukat megerősítsék, hogy a külkereskedelmi érdekeiknek hathatós támogatást nyújtsanak, mikor az utolsó háborúk kizárólag gazdasági előnyök elérése miatt nyeltek el óriási vér- és pénzáldozatokat; abszolút érthetetlen a külpolitika hivatalos tényezőinek azon okoskodása, hogy a politikát a gazdasági érdekektől el kell választani. Ha a nagyhatalmak valamelyikével tisztázandó kérdésekről volna szó, talán még hagyján volna ily felfogással tárgyalásokba bocsátkozni; de balkáni államokkal, Törökországgal, keleti néppel szemben ez érthetetlen, mert céltalan. Ezek az államok ily megnyilatkozásokban nem látnak egyebet, mint gyengeségünk takaróját, azok a nagyhatalmak pedig, a melyek eddig is Törökországot, Szerbiát és Montenegrót a monarchia ellen uszították, szintén nem láthatnak mást, mint azt, hogy nem merünk eminens gazdasági érdekeink megvédésére sikra szállni, nem tudjuk magunkat erélyes lépések megtételére elhatározni; ennek okát pedig másban nem kereshetjük, mint abban, hogy magunk is gyöngéeknek érezzük magunkat.

Békéscsaba és a beszercebányai szinikerület.

Felhívás a belépésre.

Mi lesz a szinügyi bizottság határozata?

Csaba, dec. 1.

Békéscsaba község előljárósága tegnap a beszercebányai szinikerület választmányi elnökétől egy átiratot kapott, amelyben a községet azon az alapon, hogy Mezei Kálmán szinidirektornak a jövő év elején két hónapra a színházat előadások rendezése céljából átengedte, arra szólítja fel, hogy a község a beszercebányai szinikerülethez csatlakozzon és hogy két tagot a kerület választmányába küldjön ki.

Az átirat teljes szövegében a következőképpen hangzik:

A beszercebányai szinikerület igazgató-választmányának feladata lévén a kerület egyetemét s a kerülethez tartozó egyes városokat érdeklő kérdések megvitatása és elintézése a jövő évi játékidény-beosztás megállapítása, a kerületi szintársulat állami segélyének folyósítása iránt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz intézendő felterjesztés kérdésének elintézése, nemkülönben a kerületnek időközben szükségessé vált kiegészítése: e végből az igazgató-választmány ülését a folyó évi december hó 8-ik napjának délután 3 órájára az országos szinészgyesület tanácsstermébe (Budapest, VIII., Baross-tér 9. sz. l. em.) egy behívom. Miután a múlt évben létrejött meg-

JÓJJ EL...

Jójj egy temetésre... temetek egy álmot:
Csillogó, villogó csodaszép világot;
Amely még mielőtt ragyoghatott volna,
Összedőlt, összetört s lehullott a porba.

Jójj egy temetésre!... temetek egy álmot,
Azt az elhervadt, hófehér virágot,
Amely még tavasszal nyílt a kis kertemben,
Azzal a vérvörös rózsafával szemben.

Jójj el! és sirassuk együtt el az álmot,
Amely oly édes volt s oly hamar elszállott;
S amely tán már nincs is sehol a világon:
— A te boldogságod, s az én boldogságom!
Tolmács Miklós.

Pasztellek.

Irtá Balia Ignác.

A vulkán.

Egyszerre úgy érezte a vulkán, hogy megmozdult a szive.

Feje fölött éppen ott állott a nap, amelynek szőke volt a fénye, mint a maga hajának, kis Myrtó.

— Szeretlek! — mondta a vulkán.
— Szeretlek, ó te magasságos nap, nézz le reám, ó hajolj reám, hogy megcsókoljalak!

A nap mosolygott, mert véletlenül nem volt felhő előtte.

— Tehát szeretsz, viszont szeretsz?!
— ujjongott a vulkán és hatalmas tüzlángok csaptak ki belőle. A vágyak.

És amerre elrobogtak a lángok, ott megolvastottak mindent. Megolvadtak az érzéstelen kövek is és az ég felé törték, amelynek peremén a nap ragyogott. És az érzéstelen kövek is azt kiáltották:

— Oh, jer közel! Hajolj közel, hogy tűzárbán elérjen a vágyunk, mert meghalunk egy csókodért!

És a nap mosolygott. Mosolygott, mert véletlenül nem volt felhő előtte.

És a vulkán ujjongva mondta, dübörögte:

— Egy csókodért:..! Ó tudom, hogy messze vagy tőlem, de erőt ad nekem az a tudat, hogy hallod szavam. Nincs olyan távolság, melyet az igaz szerelem át nem hidalhatna. Az én szerelmem igaz szerelem. És ugy-e a tied is az? Kell, hogy az legyen! Az én nagy szerelmem, ez a romboló, enmagam emésztő szerelem kell, hogy meghallgatásra leljen és

meglágyítson téged is, mint hogy meglágyította az érzéketlen köveket. Ó, mert a szívem egy-egy darabja száll feléd e magasra robogó tüzlángokban, hogy megcsókoljon téged, hogy ölelkezzen veled, te égi tűz! Lehetetlen, hogy ne egyesüljünk. Végtelen erőt érzek magamban, erőt, melylyel mindent le lehet győzni. És akaratot, amely előtt nincs akadály. Ugy-e, te megéretsz? Ugy-e, mi még boldogok leszünk egymással?

De a nap most sem felelt és most már nem is mosolygott. Nem mosolygott, mert véletlenül felhő volt előtte.

És fölsírt a vulkán:

— El kell, hogy oszlassam e borut homlokodról! Szívem minden tűzét erre fogom szentelni..!

És még magasabbra robogtak a tüzoszlopok, hogy ölelkezzenek a nappal. Olyan magasra, hogy az emberek szemmel sem tudták követni.

— Haragszik a vulkán! — mondták az emberek, pedig nem haragudott, csak szerelmes volt és nem törődött mással, csak önmagával és boldogságával, amelyért küzdenie kellett.

A felhő azonban nem foszlott el a nap homlokáról, sőt az emberek úgy találták, hogy még sötétebb lett... De a vulkán már nem látta ezt. Ó saját tüzetől elvakultan csak szórta magából a tüzet, a megolvadt köveket, a lávát.

És egyszerre csak úgy érezte, hogy szive utolsó porcikája éppen most robbant ki a tüzoszloppal. Ha ez nem éri el, ha ez nem csókolja meg... akkor vége!

És nem érte el. És nem csókolta meg.

Megrázkódott ekkor utoljára a vulkán és lerázta magáról a városokat. Beledobta őket a tüzengerbe, envérébe, mely lábai alatt megfagyni készült.

És ekkor úgy érezte, hogy a szive üres. Mondhatatlanul üres.

A nap éppen ott állott feje fölött és mosolygott. Mosolygott, mert véletlenül nem volt előtte felhő.

És ekkor úgy érezte a vulkán, hogy szivéből kifogyott a tűz. Ugy érezte, hogy már semmivel sem különb a többi, körülötte kidudorodó szürke hegynél.

Felnézett még egyszer a naphoz,

állapodáshoz képest kerületünk szintársulata a jövő 1909. év január és február hónapjaira helyhatósági engedélyt nyert, hogy ott előadásokat tarthasson, ennél fogva indokoltnak látom, hogy a kerületi választmányban Békéscsaba t. közönsége is épp oly módon képviseltesse, mint a kerületbe tartozó városok.

Felkérem ennél fogva, hogy az ülésen való részvétellel színi választmányának két kiküldendő tagját megbízni, vagy pedig ha ez akadályokba ütköznék, esetleges kívánságait az ülést megelőzőleg velem írásban közölni sziveskedjék.

Kelt Békéscsabán, 1908. évi november hó 23.

Tisztelettel

Osztrólczy Miklós
főispán.

A beszercebányai színikerület átiratát az előjáróság Haan Bélának, a csabai színi bizottság elnökének adta át, aki a színi bizottságot sürgősen össze fogja hívni, hogy az a megkeresés értelmében minél előbb határozzon.

A színi bizottság határozatát előre nem tudhatjuk, annyit azonban az előzményekből mégis megjósolhatunk, hogy Csaba a beszercebányai kerülethez nem fog csatlakozni, mert a csabai színi bizottság már hosszabb idő óta olyan vélemények ad kifejezést, hogy a színház és művészet fejlesztése érdekében a csabaiak nem csatlakozhatnak egy kerülethez sem, mert a bizottság célja nem az, hogy egy színi kerület kötelékébe lépve, meghatározott időn belül csak egy direktorhoz és társulatához legyen csatolva, hanem az, hogy a jobb szintársulatok között válogatva, kiválassza a közönség részére a legjobbat.

A beszercebányai színikerület átiratát szerintünk a színi bizottság csak annyiban teljesítheti, hogy addig, míg Mezei Kálmán a beszercebányai színikerület direktora és a csabai színi bizottság között a csabai színházra vonatkozó megegyezések

fennállanak, addig résztvehet a beszercebányai színikerület választmányi ülésein, de a színművészet és a színházba járó közönség érdekében a régi elveitől el nem térhet és kötelező nyilatkozatot nem tehet arra, hogy a beszercebányai színikerületbe lép.

Szabad Lyceum.

Dr. Rell Lajos felolvasása.

Csaba, dec. 1.

A békésmegyei közmívelődési bizottság csabai csoportja mult vasárnap 5 órakor tartotta második előadását a városháza dísztermében, amely alkalommal a közönség egy nagytermet, s a karzatot zsúfolásig megtöltötte. A hallgatók száma 5—6 százra tehető.

Az előadást dr. Rell Lajos főgimnáziumi tanár tartotta meg, ki Petőfi Sándor életével és költészetével ismertette meg az egybegyűlt nagy közönséget.

A nagy gondtal és előtanulmányokkal készült munkát igen élvezetes előadásban ismerte meg a nagyközönség.

Dr. Rell Lajos főgimnáziumi tanár előadása bevezetésében elmondta, hogy aki Petőfi költészetéről akar szólni, az úgy jár, mint a mesebeli kincskereső: elvakul a szeme a rengeteg kincs láttára s azt sem tudja, melyikhez nyuljon. Mert a magyar költészet büszkesége, Petőfi Sándor költészete annyi értéket rejt magában, hogy ha újra meg újra átolvassuk, sohasem meríthetjük ki teljesen, mindig akadunk egy-egy értékes gyöngyszemre, mely előbb rejtve maradt szemünk előtt. Majd Petőfi Sándor költészetének hatását és jellemző vonásait ismertette és ezután rátért a nagy költő életrajzára, amelyet szerinte legszebben maga a költő irt meg költeményeiben, mert Petőfi lelke olyan volt, mint a fényképiró érzékeny lemeze: minden hatás benyomást gyakorolt rá s költeményei e lelki hatásnak művészi képei, reprodukciója. Röviden jellemezte ezután Petőfi költészetét és rámutat arra, hogy az örök-

életű irodalmi munkák eredete a magyar föld és nép természetére és egyéni élményeire vezethetők vissza.

Előadás közben Petőfi költeményeinek összes köréből egy-egy költeményt szavaltatott el a gimnáziumi tanulókkal, amely a költő életét is megvilágította és életrajzi adatait pótolta.

Előadás közben a következő gimnáziumi tanulók szavaltak:

Szegedy Lajos VIII. o. t.: Szülőföldemen, Nézek kifele; Donner Iván VIII. o. t.: Éj van, Távolból; Beinschrott Dániel VIII. o. t.: a Vándorlegény és Föl a szent háborúra; Lenhardt János VIII. o. t.: Szeptember végén; Rovács István VII. o. t.: A jó öreg kocsmáros s A magyar nép; Iványi Emanuel VII. o. t.: A magyarok Istene; Kliment Pál VI. o. t.: Ki gondolná, ki mondaná; Szondi Lajos VIII. o. t. az Egy télen Debrecenben és az Egy gondolat bánt engemet című költeményeket szavalták.

Az előadást a közönség nagy érdeklődéssel hallgatta végig és igen tetszett az az újdonság, hogy az előadást megszakítva szavallatokkal tarkították. A szavallatok mind igen jól sikerültek és volt közöttük egy pár igen kiváló is. Szinte szemléltetővé tette Rell Lajos, hogy milyen hatást gyakorol Petőfi Sándor örökéletű költészete a mai kor gyermekeire is.

Az előadás végül összefoglalta a nagy költő jellemének legkiválóbb vonásait és a hallgatóságot a Petőfikulturára buzdította.

A közönség lelkes elismeréssel honorálta dr. Rell Lajos élvezetes előadását. Az éljenzés és a percekig tartó taps után, tapasztalatokkal gazdagodva távozott el a nagyszámú közönség az élvezetes előadásról és hisszük, hogy az a szépszámu közönség, amely a mult vasárnap a városháza tanácstermében összegyűlt, nem fog lepadni a következő előadások alkalmával sem.

A békésmegyei közmívelődési bizottság által rendezendő legközelebbi előadás, a csabai országos vásárra való tekintettel, csak vasárnapra egy hétre lesz megtartva.

Harc a békési városházán.

Bizalmatlansági kérdés.

Támadják a főjegyzőt.

Csaba, dec. 1.

Békés község képviselőtestülete a napokban közgyűlést tartott, amely alkalommal az ármentesítő társulatokba való bizottsági tagokat választották meg.

Török Gábor ügyvéd annak idején indítványozta, hogy a kiküldéssel ne a községi bírót és az első jegyzőt bizzák meg, hanem csak a bírót, mert így a község érdeke képviselve nincs és könnyen megcsúszhat, hogy a bírót és jegyzőt ellentétes véleményekre adják le a szavazatukat, ami által a község két szavazata megsemmisíti egymást.

Ezt az indítványt Békés község képviselőtestülete elfogadta és határozattá tette, azonban a felebbesések folytán ezt a határozatot a belügyminiszter megsemmisítette, aminek következtében a bizottságban a jegyző is részt vesz.

A belügyminiszter rendeletének felolvasása után Török Gábor azt indítványozta, hogy a belügyminiszteri rendeletet a közgyűlés sajnálatlaltal vegye tudomásul és a közgyűlés fejezze ki azt, hogy Szathmáry Gábor főjegyző nem a képviselőtestület bizalmából vesz részt a bizottságokban.

Természetes, hogy Török Gábor ügyvéd indítványa ugyancsak nagy zavart idézett elő a gyűlésteremben, ahol a képviselőtestületi tagok azonnal két pártra szakadtak.

Keckeméthy Ferenc országgyűlési képviselő Szathmáry Oábor főjegyzőt védelmébe fogadja és kijelenti, hogy a megtámadott főjegyző, mint korrekt, puritánjellelű ember a község érdekében évtizedeken keresztül dolgozik, aki a polgárok között különbséget soha nem tesz, mert még ötlet is, az országgyűlési képviselőt sokszor

de a régi vágyból, a régi tűzből nem érzett már semmit. Csak ürességet érzett szívében, csak közönyt, mindent betöltő közönyt, amely olyan nagy, olyan felséges, hogy már szinte jól esik.

A nap pedig ment tovább uttalan utján és fénye szöke volt, mint a maga hajáé, kis Myrtó...

A pillangó és a hegy.

A pillangó a hegy lábánál lakott, de sehogy sem tetszett neki a völgykatlan. A virágtenger himporának szűrcsölgésében sem tellett öröme, mert a völgy virágai sem tetszettek neki. A legszebb buzavirág mellé odafészkelte magát a katángkóró, a legizletesebb szarkaláb mellé pedig a szurós ördögseker. A szép mellé rögtön a rut piszok.

Mennyivel szebb virágtenger tarkálkodik ott a hegy hátán, amely éppen szemközt fekszik az ő völgyével, úgy, hogy egész nap csak azt láthatja. Milyen pazar színpompájú ott minden! Ideletről nézve olyan, mint valami hatalmas ezerszínű szőnyeg.

Ó milyen más lehet ott fönt az élet!

Ott bizonyára nincs az izzó vörös mályva mellett számartóvis, a telt mák- virág mellett bojtorján és ott a fűrtös aranyesőben nincsenek idegen, zöldhátú bogarak...

Ó, ha ő oda mehetne!...

Nem hallgatott senkire és bár sokáig küzdött önmagával, de végre mégis felkerekedett a hegyhát felé. A hosszas latolgatás után arra az eredményre jutott, hogy semmiesetre sem érheti veszteség, mert annál, amit maga mögött hágy, okvetlenül szebb lesz az, ami rája vár a hegyhátan... Lám, távolról is milyen gyönyörű! Mint valami tündérvölgy.

Kis szárnyával gyorsan szelte a levegőt és nagy erőt nyert attól a tudattól, hogy nem sokára olyan vidékre ér, ahol a szép mellett nem ólálkodik a rut.

Szállt, szállt és egyre az járt a fejében:

— Ó, az én balga társaim! Ők tovább is lent maradnak a számartóvis mellett! De úgy kell nekik, mért nem néznek tovább az orrukán!

Már csak egy szakadék választotta el ekkor a hegyhától.

Merészen neki akart vágni újból a levegőnek, de most már úgy érezte, hogy kifáradt. A szíve is el-elszorult és bár eső nem verte meg a szárnyát, mégis olyasmit érzett, mintha lekopott volna róla a himpor...

Meg akart pihenni.

Leült a szakadék szélére és onnan nézett át a hegyhátára.

Most sem látta ugyan még tisztán a virágokat, de rajongva mondta:

— Ó, milyen tündéri itt minden! Csupa-csupa verőfény... Milyen mások itt a virágok!...

Ahogy pedig a szellő végigsuhant a sziklapárkányon, szerelmesen megrezzentek a mályvák és a pipacsok.

A pillangó ekkor lehunyta a szemét és csukott szemmel, utolsó erőfeszítéssel nekivágott, hogy átrepül a szakadékon. A szemét azért hunyta le, nehogy a hegyhát kábitó virágtengerének a látása elszedítse majd, amint a szakadék felett repülve, először fogja megpillantani közelről...

Félt, hogy a nagy gyönyörűségtől le talál szédülni...

Érezte, hogy a szárnyai már mind kisebb iveteket hasítanak a levegőben

és a feje is zugott. Sokáig már nem bírta volna.

Ekkor kinyitotta a szemét.

Már átrepült a szakadékon és ott volt a tündéri hegyhátan.

De most, ahogy körülnézett itt, olyasvalami sajgott a lelke mélyén, mintha megcsalta volna valaki.

Mályvák, szarkalábak, pipacsok tarkállottak előtte, de mindegyik mellett ott volt a bojtorján, vagy a számartóvis, a fűrtös, nagy bugáju aranyesőből pedig kíváncsian másztak elő az idegen, zöldhátú bogarak...

És ekkor lenézett a völgybe.

Pazar színpompájában olyan volt az a völgykatlan, mint valami hatalmas, ezerszínű gyönyörű szőnyeg. Nagy, vörös és kék foltokat látott lent, de a katángkórót, az ördögsekeret semerre sem látta. És most a völgyet találta olyannak, mint azelőtt a hegyhátat... Tündérinek, káprázatosnak, csábitónak...

A szíve el-elszorult és bár eső nem verte meg, de úgy érezte, mintha szárnyáról lekopott volna a himpor. Mintha valaki megcsalta volna. Igen, megcsalta valaki!

De ki? De ki?!

a szegény ügyes-bajos emberekkel *bajlódva, megvárakoztatja*. Nem érdemi meg azt, hogy a képviselőtestület Török Gábor indítványát elfogadja, hanem igenis megérdemi azt, hogy neki a közgyűlés bizalmat szavazzon.

Török Gábor Kecskeméthy beszédjére kijelenti, hogy ő a *bizalmatlanság* okát nem akarja fejtegetni, de előbbi indítványát fenntartja, mert nincs bizalma a főjegyzőben. Kecskeméthy képviselő arra a megjegyzésére pedig, hogy a főjegyző ur még őt is megvárakoztatja, csak azt jegyzi meg, hogy bizonyosan a képviselő urnak és a főjegyzőnek olyan tárgyalni valója lehet, amihez tanuk nem szükségesek.

Telegdi Lajos községi ügyész szünetén méltatlankodott a főjegyzőt ért támadások miatt és nem találja megindokoltnak Török Gábor indítványát akkor, amikor a főjegyző ellen fegyelmi nem indított és fegyelmi vétség miatt el nem ítélte.

Török Gábor ezt másképp tudja, szerinte a főjegyző ellen már számtalan esetben lett fegyelmi indítva és vagy 20—30 esetben el is marasztalták.

A szónoklatok és a harc mind hevesebbé váltak. Morvay Mihály és Konsitzky János képviselőtestületi tagok szintén Török Gábor ügyvéd véleményén voltak és ugyancsak kemény támadást intéztek Szathmáry ellen.

A hosszú és heves vitának és harcnak végre szavazással vetették véget és 18 jelenlevő képviselőtestületi tag közül 8 Török Gábor indítványa mellett szavazott le, míg 10-en ellene.

A heves küzdelem a gyűlés végefele játszódott le, akkor, amikor a képviselőtestületi tagok legnagyobb része a gyűlésteremből távozott, mert máskülönben könnyen megessik, hogy Török Gábor indítványát elfogadják és Szathmáry Gábor főjegyző ellen a bizalmatlansági határozatot meghozták volna.

Társadalmi nyomorúságok.

Olyan időt élünk, hogy ebben az országban mindenkinek nehéz a sorsa, aki munkája után akar megélni, dolgozzék akár a fejével, akár a két kezével. *Nincs társadalmi osztály, a melyik ne panaszkodnék s nincsen panasz, amelyik ne volna igaz.*

Igaza van a földmivelőnek, hogy a földfősvény, a napszám kevés s egyre nehezebben tudják megőrizni a fiuk az apáktól örökölt apró birtokokat a végrehajtó dobja ellen. Igaza van az ipari munkásnak, hogy a minduntalan megújuló sztrájkok dacára sem tud helyzetét javítani. És igaza van a kereskedőnek, hogy drága hitel, drága termelés mellett egyre nehezebbé válik kiteremteni a saját maga és családja fentartásához szükséges tisztességes polgári hasznot.

Ha sir a gyáros, jogos oka van rá; ha sir a földbirtokos, annak is oka van rá. Olyan ez az ország, mint egy ostromlott város, amelyikében napról-napra romlanak, rosszabbá zülnek a megélhetési feltételei.

Igy teng-leng, mindig rosszabb viszony közt egy csomó társadalmi

osztály. S ez a sok társadalmi osztály nyüzsgöve kapaszkodik, tolokodik egymás hegyén hátán, mint egy csomó cserebogár egy zárt üvegbúra alatt. Egyszer egyik kerekedik valamivel felül, máskor a másik.

Minden kasztnak megvan a módja arra, hogy védekezék vagy támadjon. A munkás szervezkedik és sztrájkol, hogy a munkabért javítsa. A tőkés kizárja a munkásait, vagy emeli az iparcikkek árát. A földbirtokos — ha a talaj szűkmarkuan fizet — áttér intenzívebb termelési módokra. A kereskedő drágítja a portékát, a háziur emeli a házbért, az iparos emeli a ruha, a hus, a liszt árát. A latájner azonban nem emelheti semminek az árát, hanem ellenkezőleg: *ő fizeti meg mindazt, amit a többiek nyerne.*

A diplomás osztály egy része fix fizetésből él s a másik rész sem a maga tehetősége szerint szabja meg a jövedelem mértékét. Ne gondolja senki, hogy azoknak, akik az ugynevezett szabadpályákon mozognak, jobban megy a sorsuk. Legjobb bizonyossága ennek az, hogy nálunk minden diplomás ember az ugynevezett biztos pozíció felé tör s azok is, akiknek nem jut hely az államnál, a megyénél, vagy a részvénytársaságoknál, a maguk céhének az államosítását sürgetik. Az ugynevezett szabadpályákon is egymást eszik meg az emberek.

Valamelyik megmagyarázhatatlan urhatnamságból kifolyólag Magyarországon minden ember, aki írni, olvasni megtanult, diplomaszerezésre tör, dacára annak, hogy a diploma ma már nem uraságot, csak uri cífraságot jelent. A fokozott konkurrencia így mindig újra és újra megrontja a létfeltételeket; ügyvéd, orvos háromszor annyi van, mint amennyi kellene, a hivatalokban tudós doktor juriszok évekig ingyen dolgoznak abban a reményben, hogy később csekély fizetést kapjanak. S az intelligens emberek egymással marakodva, a többi társadalmi osztály szabad zsákmányául odadobva, mindig alul maradnak, fokozatosan zülnek, szegényednek s elmerülnek az adósságok tengerében.

Sötétebb, reménytelenebb képet rajzolni sem lehetne, mint amilyen ma a diplomás osztály sorsa.

Gyilkosság gyanúja alatt.

Egy kis leány gyanus halála.

A törvényszéki boncolás eredménye.

Csaba, dec. 1.

Darida András békéscsabai lakos Judit nevű 12 éves kisleánya augusztus havában kint játszadozott a tarlón, amikor Sipos Pál csabai suhancnak a kezében egy töltött puská elsült, mégpedig olyan szerencsétlenül, hogy a lövés a kisleányt fejen találta.

A csendőrök a bűnügyi nyomozást Sipos Pál ellen bevezették és ennek alapján a királyi ügyészség a gondatlan legény ellen súlyos testi sértés vétsége miatt az eljárást meg is indította.

A szerencsétlen kisleányt szülei dr. Wagner Dániel kórházi főorvoshoz vitték, aki a kis Darida Juditot gyógykezelés alá vette, a séréteket és csontszilánkokat kiszedte, úgy, hogy a kis leány életben maradt.

Tegnapelőtt azonban a kis leány hirtelen és váratlanul meghalt. Határozottan megállapítani nem lehetett azt, hogy a lövés okozta-e halálát, vagy pedig valami más belső baj.

Ennek a kérdésnek a tisztázására a gyulai kir. ügyészség elrendelte Darida Judit hullájának felboncolását, amelyet Domokos István békéscsabai járásbíró vezetésével a kórházban meg is tartottak.

Dr. Remenár Elek kórházi igazgató és dr. Wallfisch Ferenc községi orvosok a boncolás befejezése után megállapították, hogy a kis leány halálát nem az augusztusi baleset okozta, mert dr. Wagner Dániel kezelőorvos a kis leány sérüléseit olyan gondosan kezelte, hogy azok teljesen begyógyultak és halálát *semmiesetre sem okozhatták*, hanem a kis leány szive az olyan elváltozásokat mutatott, hogy annak következtében a halálozás előbb-utóbb bekövetkezett volna.

Nevezetesen a szív a rendesnél nagyobb volt és a szivizmok szövete is teljesen átváltozott. Ezt a bajt a kis leány vagy *örökölhette*, vagy pedig reuma következtében kaphatta.

A boncolás eredménye tehát Sipos Pál sorsán könnyített, mert az emberölés gyanúja alól fel lett mentve és csak gondatlanságból okozott súlyos testisértés miatt fog felelni azért, hogy Darida Juditot augusztus hónapban megserézte.

EGYRŐL-MÁSRÓL.

Ahol tilos a dohányzás. — Takarítás a főbb utcákon. — Veszedelmes járda.

Valamelyik újságíró-képviselő beszélt el egy társaság előtt, hogy amikor a boszniai okkupáció történt, ő is lent harcolt a bosnyákok ellen. A sors összehozta egy kollégájával, akivel aztán a legbensőbb baráti viszonyba lépett. Sokszor megígérték egymásnak, hogy mindenüket megosztják egymással és mégis, amikor az egyiknek a cigaretta elfogyott, a másik, mert a harctéren azt lehetetlen volt szerezni, megtagadta barátja kérését. A dohányos ember ezen nem is csodálkozik, mert tudja, hogy az, aki a nikotin élvezetét megszokta, az szívesebben éhezik, csak a füstölni valója meg legyen. Az alföldi első gazdasági vasút igazgatósága azonban ugylátszik *anti-nikotinista*, mert az összes motor-kocsikban a következő felirást lehet olvasni: *A kocsikban tilos a dohányzás*. Ugy, hogy a pipás ember a hosszabb utakon vagy a kocsik előtti szabad folyosóra kénytelen kimenni dohányozni, ami *télen* nem valami kellemes, vagy bosszusan fantáziál azon, hogy a kocsikban miért tilos a dohányzás? A téli hónapokban a dohányzó közönségnek igen nagy szíveséget tenne az *igazgatóság*, ha a Máv. mintájára dohányzó és nem dohányzó kocsikat bocsájtana a közönség rendelkezésére, hogy a dohányzó embereknek a hosszabb utakon ne kelljen tantallusi kinokat kiállani. Hisszük, hogy felszólalásunk kellő eredménnyel fog járni.

Mikor az ember reggel szépen felöltözik, kabátját, kalapját szépen kikéféli, kilép az utcára és siet a hivatalába, vagy oda, ahol dolga

van. A szépen kikéfélt kalapban, kabátban azonban nem sokáig van öröme, mert mindjárt az első háznál egy parázs-szemű szobalány a nyakába rázza a portörölt, de alig halad tovább, az egyik ablakból egy hamutartó tartalmát zudítja a fejére, úgy, hogy a szépen kitisztított ruha, tolltól, hamutól, cigaretta- és szivarcsutkáktól lesz piszkos. Szóval városunkban a takarítás úgy történik, hogy a szemetet, a port az utcára néző ablakokon keresztül távolítják el a szobából. Az utcán járó szerencsétlen halandóval megesik, hogy a fent elsorolt hulladékon kívül a takarító hölgyek még a következő kedves dolgokkal lepik meg: hajkóc, törött lámpaüveg és cserépdarabok, kutya által összerágott boa, elrongyolt papucsrész, fejnélküli baba, törött hintaló feldarabolt tetemei, döglött kanári, párjahagyott rosszcipő stb mind, mind olyan dolgok, amelyek a korán kelő és utcán járó közönség bosszantására löknek ki az ablakon... Ezekre a dolgokra a rendőrség van hivatva vigyázni... Hogy a hivatását miért nem teljesíti, azt már nem tudjuk.

A Csirkepiac-tér mellett elvonuló rövid utcácska, amely a nagy piac-teret köti össze az Okos-utcával és amely gyönyörűen ki van kövézve és rendben tartva, *egy nagy hibával rendelkezik: este nincs kivilágítva!* A Csirkepiac egyik lámpája halvány világot terjeszt ugyan az egyik sarokra, de máskülönben ebben az utcában olyan sötét van este, mint a *kos szarvában*. Az előjárásnak gondoskodnia kellene, hogy ebben a kis forgalmas utcában legalább két villanylámpa égjen, mert a kocsit mellett elhaladó gyalogjáró oly keskeny, annyi helyen van kiszűkítő lépcsőkkel még keskenyebbé téve és két oldala olyan meredek, hogy a sötétben járó ember kezét, lábát és a nyakát könnyen kitorheti, ha nem láthatja, hogy hova lép. Az előjárás jóindulatában bizva, reméljük, hogy a rég érzett hiányt pótolja.

TARKA ROVAT.

Ötletek a sok vasuti szerencsétlenséghez. — A vasuti szabadjegy. — András napján. — Törvény előtt.

— Hallom, hogy elhalasztottad az esküvődet. Valami baj történt talán?

— Nem történt semmi. Csak tudod, ezek a vasuti katasztrófák...

— Nem értem...

— Elhalasztottam az esküvőmet, mert félek, hogy nászutra kell mennem. A vasutak korszakában pedig az életveszélyes.

— Egy közeli város állomásán nagy romhalmaz fekszik.

— Talán megint nagy szerencsétlenség történt? — kérdezték az egyik mozdonyvezetőtől.

— Nem, nem, csak egy kicsit tolattunk.

Nagy zürzavar volt ma délelőtt a csabai vasuti állomáson.

— Mi baj, mi baj, tudakolták.

Az egyik tisztviselő megnyugtató feleletet adott:

— Semmi baj sincs, csak a déli pesti gyors a rendes időben érkezett és roppant megzavarta a forgalmat.

Az újságíróknak sok minden szabadalma van, de annyi ideje sincs, hogy éljen vele. Ellenben annál többen vannak a céhen kívül, akik böven ráérnek, hogy — vissza-éljenek az újságírók kiváltságaival.

A budapest—fiúmei gyorsvonaton a ka-

lauz megnézte egy másodosztályú utas jegyét. Újságírói szabadjegye volt. A kalauz kilyukasztotta és tovább ment a második fülkébe.

A másik fülkében szintén talált egy szabadjegyes utast. Megnézte a jegyét és megbotránkozva szólt:

— De uram, épp a szomszéd fülkében is ül egy ur, aki ugyanezen a néven utazik!

A szabadjegyes ur elvörösödött és aztán titakozva mondta:

— Akkor az az ur szédelgő! Mert ez a név az én nevem!

A kalauz fejcsóválva válaszolta:

— Hát tessék velem átfáradni, majd megkérdezzük a másik urat.

Átmentek és most a másik ur vörösödött el fülig és kiáltotta méltatlankodva:

— Kikérem magamnak! Az a név az én nevem! Az ur csaló!

A helyzet válságos kezdett lenni és a két szabadjegyes egyre dühösebben ordított. Ekkor a sarokban megmozdult egy utas, aki az igazak álmát aludta eddig. Egy ideig hallgatta a perpatvart, aztán közbeszólt:

— Uram, én újságíró vagyok, ismerem minden kollegámat. Én majd eldöntöm a vitát.

A kalauz érdeklődve fordult feléje és az újságíró bölcs Salamonhoz méltó hangon mondta az egyik urhoz fordulva:

— Hát uram, önnek igaza van, mert az az ur csaló!

Aztán a másik urhoz fordulva mondta:

— És önnek is igaza van, mert ez az ur is csaló!

Egy ismert nevű elzülött csabai fiatalember, aki számtalanszor ellentétbe került már a rendőrséggel, telefonon felhívta Hrabovszky Pál rendőrfőbiztos. A rendőrfőbiztos megkérdezte a „kis rovott”-at, mit akar a rendőrségtől?

— Önnek rendőrfőbiztos ur és a legénységnek szivből jövő jókívánságomat kifejezni! — volt a válasz.

— Ugyan nem mondaná meg, hogy milyen alkalomból? Kíváncsiskodott a rendőrfőbiztos.

A fiatalember készen állott a felettel. — Hát kérem nem tetszik tudni, hogy ma, november 30-án az *Andráskok napja* van.

A rendőrfőbiztos bosszantotta ugyan a csipős tréfa, de azért kedélyességet színlve, visszavágott:

— Köszönöm az üdvözlését, amelyet önnek *Laci* napján majd viszonzni fogunk.

Nagy bajba esett Bőr Ferenc uram. Nyolcvannégy esztendő fovel törvénybe idézték, mert a kutya a megharapott valakit.

— Hány éves?

— Nyolcvannégy.

— Hol született?

— Az öreg mérgesen vágta oda:

— Hát hol születtem volna? Békésen?

— Milyen vallásu?

— Milyen? Hát kálvinista: milyen is lehetnék?

A sok kérdezősködés aztán nagyon megzavarta az öreget és otthon elkeseredetten panaszkolta el baját a fiának:

— Mán, édes fiam, én még sosem vótam a törvény előtt, de abbul a sok kérdezősködésből értem, hogy azér a komisz kutyaér felakasztanak.

Mikor tudatták vele, hogy a Bodri harapása csak öt forintjába került, el sem akarta hinni.

HIREK.

— **Thék Endre diszpolgársága.** Az orosházi ipartestület előljáróságának a napokban megtartott gyűlésén *Katona Imre* alelnök indítványt terjesztett a gyűlés elé, hogy az ipartestület kérje fel Orosháza község

képviselőtestületét, miszerint *Thék Endre* nagyiparost, udvari tanácsost, a *Ferenc József* és a *Vaskorona* rendek lovagját, Orosháza szülöttét, tekintettel a magyar iparosság, de különösen az orosházi ipar általában Orosháza érdekében áldozatot nem kimélő hasznos tevékenységeért Orosháza diszpolgárává válassza meg. A gyűlés egyhangú lelkesedéssel tette magáévá az indítványt s a kivitellel, a kérvény benyújtásával az elnökséget bizta meg. A kérvényt az ipartestület már beadta. Benne mintegy 650 iparos óhaja szól az intéző testülethez. A képviselőtestület ezt a kérvényt legközelebbi ülésén tárgyalja. Az ipartestület mozgalmával kapcsolatosan felmerült az az eszme is, hogy Orosházán egy utcát *Thék Endréről* neveznek el, azt az utcát, ahol egyik legszebb alkotása, a *Tanonc Otthon* áll, vagy ha ennek újabb keletű nevét megváltoztatni nem lehet, azt, amelyben született: a *Komlósi-utcának* a *Terényi- és Meggyesi-utcák* közötti szakaszát. — Az orosházi ipartestület kérelmét, mint értesülünk, a tanács egyhangú lelkesedéssel terjeszti a képviselőtestület elé, amely ebben az ügyben a holnapi rendkívüli közgyűlésen fog határozni. A diszpolgársági oklevelet egy nagy küldöttség fogja átadni *Thék Endrének*. Itt jegyezzük meg, hogy a főváros vasárnap ünnepele *Thék Endrét*. A budapesti kereskedelmi és iparkamara ipari osztályának tagjai *Lánczy Leó* elnök vezetése alatt tisztelegtek a kitüntetett iparosnál, ugyszintén *Békésvármegye* és a különböző testületek küldöttségei szintén ezen a napon tisztelegtek *Thék Endre Üllői-uti lakásán*.

— **Királyi kitüntetés.** *Droppa Vilmos* cs. és kir. evang. katonai főesperest, *Droppa Gyula* csabai evang. tanító bányját most másodoszor érte a királyi kitüntetés. Ő felsege, sokoldalú buzgó szolgálatainak elismeréséül, a *Ferencz József* rend lovagkeresztjével tüntette ki.

— **Gyűlések a vármegyén.** *Békésvármegye* közigazgatási bizottsága december hó 14-én reggel 9 órakor tartja rendes havi ülését *Dóry Pál* főispán elnöklété alatt. — *Békésvármegye* törvényhatósági bizottsága december hó második felében 20. és 25-ike között valamelyik napon fogja megtartani rendes téli közgyűlését. A gyűlés napja eddig még pontosan megállapítva nincsen.

— **Személyi hir.** *Ambrus Sándor* *Békésvármegye* alispánja Budapestre utazott. *Ambrus Sándor* a kereskedelmiügyi miniszteriumban egy anketon vesz részt, ahol a gyulai helyi érdekű vasút pénzügyi viszonyainak végleges rendezése felől fognak tanácskozni. Az alispán holnapután a kórház igazgatóságával, dr. *Berkés Sándor* és dr. *Zöldy János* megyei főorvossal a belügyminiszteriumban vesz részt egy tanácskozáson, amely a megyei közokmány-átalakítására nézve fog véglegesen határozni.

— **December 2-ika.** Első *Ferencz József* magyar király és osztrák császár 60 éves császári jubi-

leuma alkalmából az összes római katolikus megyés püspökök rendeletet küldtek a római katolikus egyházakhoz, hogy a 60 éves jubileum alkalmával az összes egyházakban hálaadó istentiszteleteket tartanak és hogy a katolikus iskolákban december hó 2-án a tanítások szüneteljenek. Ennek a rendeletnek az értelmében a békéscsabai római katolikus egyház hálaadó istentiszteletet tart a római katolikus egyházban, amelyre az előljáróságot is meghívták. Az egyházi ünnepélyen a 101-ik gyalogezred 3-ik zászlóaljja, a méntelep tisztjei és katonái és az állami hivatalnokok és alkalmazottak is részt vesznek. A misét *Nemeskey Andor* plébános tartja meg fényes papi segédlettel. — Hasonló ünnepély lesz a békéscsabai izraelita templomban is. Az istentiszteletet *Kohn E. H.* rabbi ünnepi beszéde fogja befejezni. Az evangélikus és református egyházakban a császár jubileuma alkalmából semmiféle ünnepélyt nem rendeznek.

— **Pénzüntézetek kongresszusa.** A magyarországi pénzüntézetek országos szövetsége negyedik évi közgyűlését tegnap tartotta meg Budapesten, amelyen a szövetséghez tartozó megyei pénzüntézetek is képviseltették magukat. Csabáról *Varságh Béla*, *Havas Mór*, *Thury Lajos*, *Szarvasról* pedig *Nagy László* vettek részt. A közgyűlés a végrehajtási eljárás, az adóreform, az uzsoratorvény bírálatával foglalkozott. A gyűlés befejezése után a szövetség küldöttsége tiszteleggett *Wekerle Sándor* miniszterelnöknél, ahol a fent említett törvények és törvényjavaslatok sérelmes pontjainak a megváltoztatását kérték.

— **A szabómunkások és munkaadók egyezsége.** A csabai magyar szabómesterek és segédek most két éve egyezséget kötöttek egymással, mely egyezség most járt le. Azonban miután bennfoglaltatták az egyezségben az, hogy ha a kikötött idő alatt egyik részről sem történne felmondás, az további két évre birna érvényességgel. Ennek alapján a mesterek november 25-én saját részükről bejelentették a felmondást az I. foku iparhatóságnál s ezt a segédeknek is tudomásukra adták. Ugy értesülünk, hogy ez semmi egyenetlenséget sem idézett elő a munkások és munkaadók között, miután a munkafeltételek és munkaadók továbbra is változatlanok maradtak.

— **Előléptetett törvényszéki bírák.** Az igazságügyminiszter, mint ahogy ezt a hivatalos lap is jelzi, *Tóth Ferenc* és *Aigner Dezső* törvényszéki bírákat a VIII-ik fizetési osztályból a VII-ikbe léptette elő. Mindkét bíró a gyulai törvényszékhez van beosztva.

— **Nem épül megint a Fiume.** A *Fiume* szálloda átalakítására a község annak idején megszavazott 80 ezer koronát és elhatározta, hogy a Fiume átalakítását minél előbb megkezdje. Az átalakítást elrendelő határozat azonban csak határozat maradt, mert dr. *Fáy Samu* ügyvéd, képviselőtestületi tag a község határozatát egészen a belügyminiszterig megfellebbezte, ahol azután a határozatot

alaki hibák miatt megsemmisítették. A miniszter szerint a község harminc nappal előbb tartozik a névszerinti szavazást meghirdetni és csak akkor szavazhatja meg névszerinti szavazás útján a Fiume átalakítását a képviselőtestület, mert a község közvagyonáról van szó. Tehát a Fiume átalakítása a jövő évi tavaszi közgyűlésig el fog húzódni.

— **A római katolikus templom építése.** A csabai római katolikus templom építése a beállott tél dacára, egyre folyik. Most a fedélszerkezet felállításával foglalkoznak az ácsok, azután a templom fedése következik, úgy, hogy a templom hajója még ez évben kész lesz. A toronytető készítése azonban csak a tavaszra marad, addig a felépített toronyfalakat kátrányos papírral védik meg a tél zord időjárása ellen.

— **Az orosházi kártyaaffér.** Több cikkben foglalkoztunk már az azzal a botránnyal, amely *Orosházán* a *Kereskedelmi csarnokban* játszódott le. Amikor is egy takarékpénztári könyvelőt, *Szokolai Bélát* azzal vádolták meg, hogy a kártyákat megjegyezve *hamisan* játszik. Megemlítettük azt is, hogy a leleplezést *Leszich Kálmán* orosházi ékszerész tette meg és azt is, hogy egész Orosházán, de különösen abban a takarékpénztárban, ahol *Szokolai* hivatalnokoskodik, kinos feltűnést keltett a *Kereskedelmi csarnokban* lefolyt botrány. *Szokolai Béla* *Leszich Kálmán* ellen rágalmozási pert indított, hogy a bíróság ítéletére bizza igazát. A múlt hét végén tárgyalta az orosházi járásbíró a nagy port felvert pert, de az ítélehozatalra a sor nem került, mert *Leszich Kálmán* ügyvédje *Schiff Jenő* viszonzvadat emelt *Szokolai Béla* ellen, úgy hogy a járásbíró a tárgyalást kénytelen volt december hó 12-ére elhalasztani.

— **A Décsey-ház gazdát cserélt.** A *Décsey-cég* ellen megindított csődeljárás alapján a cég ingatlan vagyonára, a piactéren felépített emeletes házra tegnap tartották meg a nyilvános árverést. Az árverelő közzül *Molnár György* békéscsabai földbirtokos ígért az ingatlanért leg többet és aki a házat 82.850 koronáért meg is vette. *Molnár György* ajánlatát legjobban megközelítették *Fekete Sándor* és *Kulpin Jakab* békéscsabai kereskedők.

— **Hű feleség.** *Id. Melkó János* szarvasi lakos észrevette, hogy a tanyája magtárából a gabona ugyan csak fogy. A hiányok akkor mutatkoztak, amikor ő a tanyáról eltávolozott. A csendőrséget felkérte, hogy tanyáját kísérelje figyelemmel és a tolvajt kerítse kézre. Egy járőr ki is ment a tanya közelébe, de semmi nyomot nem vett észre, csupán azt, hogy a tanyáról *Melkóné* távozott el kocsin. Erről a gazdát értesítették, aki most a csendőrséget kérte meg, hogy a feleségét figyeljék meg. Ez kinyomozta, hogy *Melkóné* már hosszú idő óta lopja az urát. Az öreg *Melkó* élete hű párját alaposan eldöngötte, de bűnvádi eljárást nem indított ellene.

— **Lövöldöző zongorahangoló.** *Horváth Gyula* csabai zongorahangoló vasárnap este alaposan a hordó

fenekére nézett és ettől olyan harcias kedve támadt, hogy az utcán éjjel lövöldözni kezdett. A rendőrök hamar észrevették a lövöldözést és a helyszínre siettek. Itt azután Horváth Gyulát lefegyverezték. A lövöldöző ember revolverét a rendőrség elko-bozta és gazdáját a szolgabírósnál feljelentette.

— **Megalakult a Westinghouse-gyár.** Mint értesülünk, Aradon megalakult a magyar automobil-részvénytársaság, amely Westinghouse-rendszerrel a lepraktikusabb automobilo-
kat van hivatva gyártani. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság részint pénzemberekből, részint pedig kiváló szakemberekből alakult meg. A felügyelő-bizottság tagjai között két régi ismerősünkkel találkozunk: *Fábrý Sándorral*, az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak igazgatójával és *Sármezey Endrével*, az Alföldi Első Gazdasági Vasut igazgató-főmérnökével.

— **Cigányok garázdálkodása.** A dobozgyári határban *Varga János* házához tegnap beállított két cigányasszony, *Kolompár Erzsébet* és *Mária*. *Varga János* nem volt a tanján, csak a felesége, akit a cigány asszonyok mézes-mázos szóval és üres ígéretekkel annyira befontak, hogy 11 ezüst forintját a két cigány asszonynak oda adta. Mikor a férj megtudta, a cigány asszonyok után sietett, de azokat már sehoh sem találta.

— **Arany János kedves tanítványa meghalt.** Egy igen érdekes matróna halt el vasárnap Nagy-Szalontán: *Rozvány Erzsébet* néh. *Bersek József* 1848—49. honvédezredes özvegye 80 éves korában. *Arany János*nak volt a tanítványa. Mikor *Ercsey Juliannát* elvette *Arany* s búcsút mondott a szini pályának, hazament Nagyszalontára s ott feleségét — miután szülei szegények voltak s ő maga is nagy anyagi gondokkal küzdött — *Rozvány József* gazdag görög kalmár családnál helyezte el, ahol ő aztán nevelősködött, tanította a *Rozvány* fiukat s köztük *Rozvány Erzsébet*et, aki kedvenc tanítványa volt; később aztán, amikor *Arany Szalontán*ak jegyzője lett, az öreg *Rozvány* lett *Szalontán*ak a bírása s együtt szolgálták Nagyszalonta város javát s halálukig mindig lelki-tesztí jóbarátok voltak. *Arany János* életrajzi adatai között *Rozvány Erzsébet* is több helyen meg van említve. Nagy része van *Rozvány Erzsébet*nek s bátyjának néh. *Rozvány György* 1848—49. honvéd-főhadnagyának abban, hogy az *Arany-ereklye-muzeum* a nagyszalontai Csonka-toronyban elhelyeztetett. Ők voltak azok, akik *Széll Kálmán* szalontai esperessel, vagyis *Arany János* vejevel karöltve propagandát csináltak, hogy a Csonka-torony átalakítva, *Arany-muzeum* legyen. — Az elhunyt matrónát sírtaik: *dr. Rozvány György*, *dr. Rozvány István*, *Rozvány József*, *dr. Rozvány Jenő* unokaöccsei. Az elhunytban *dr. Christián Kálmán* és *Christián György* nagynénjüket gyászolják.

— **Odeschalchi hercegnő válópere.** Szombaton délelőtt hozott a gyulai törvényszék ítéletét az éveken át elhúzódott *Odeschalchi-Kövérféle válóperben* ítéletet. Az ítéletben *Novák Kamill* kuriai bíró, törvényszéki elnök elnökölt. A bíróság hosszas tanácskozás után *Odeschalchi hercegnő* viszontkerese-

tének helyt adott és a házasságot felbontotta. A házasság felbontásánál a férj, *Kövérféle Gusztáv* mondatott ki vétkesnek és kötelezve lett 300 ezer korona nászajándéki tőke, nő- és gyermektartási költség és az összes perköltség lefizetésére. *Kövérféle Gusztáv*, akit az ítélet tanács keresetével elutasított, a súlyos ítélet ellen felebbezéssel fog élni.

— **Kutyavadászat balesettel.** *Dobroczy György* csabai 67 éves öregember éjjeli nyugalmát egy nagy fekete szőrű kutya hosszabb idő óta megzavarta. A kutya éjnek idején rendszeresen bejárt *Dobroczy* udvarába, ott ugatott, vonyított úgy, hogy a házbeli nem tudtak aludni. Az öreg ember szerzett valahol egy ócska revolvert, megtöltötte és tegnap éjjel izgatottan várta kellemetlenkedő vendégét. A kutya meg is jelent az udvarban és vonyítani kezdett. Az fogta a revolverét és a kutyára lőtt; a golyó azonban nem a kutyát, hanem a saját tenyerét lötte keresztül. Sérüléseivel a csabai közközházba szállították, ahol gondos ápolásban részesítették. A kutya sértetlenül elmenekült.

— **A Purcsi-banda gyászja.** *Purcsi János* zenekarát súlyos csapás érte. *Radics Béla*, a zenekar jó-jónévű nagybőgőse 43 éves korában hirtelen meghalt. Temetése vasárnap délután volt, amelyen a zenekar és a rokonság teljes számban vett részt.

— **Korcsmai virtus.** A *Lórenczféle Jó barát*hoz címzett vendéglőbe vasárnap este ittasan beállított *Vésztfő Sándor* béréslegény, ahol bort rendelt. Fizetni azonban nem akart, hanem újra bort követelt a pincérektől, akik kívánságának vonakodtak eleget tenni. *Vésztfő Sándor* ezen módfelett feldühösödött és egy üres borostüveggel szétütött a pincérek között és parázs verekedést rogtönzött. A tulajdonos rendőroket hívott segítségül, akik a dühöngő részegét alig bírták megfékezni és behozni a csabai községi házra, ahol személyazonosságának megállapítása után a kihágási eljárást megindították ellene.

Mulatság.

Teaestélyek. A békéscsabai Kaszinó ma este választmányi ülést tart, amelyen a választmány ki fogja mondani, hogy kéthetenként ebben az évben is meg fogja tartani teaestélyeit. Az első ilyen teaestély, az országos vásárra való tekintettel, szombathoz egy hétre, december 12-én lesz. A Kaszinó teaestélyei mindig igen látogatottak voltak és rendszerint reggelig tartó táncmulatsággal végződtek.

Nagy művészestély. A sarvasi Leányegyesület december hó 5-én, szombaton este 8 órakor az Árpád-szálloda disztermében művészestélyt rendez a következő műsorral:

1. Nyári pihenő helyek Oroszországban. Felolvassa *Moravcsik Géza*.
2. a) *Corelli: La Folia*; b) *Hubay: Csárdajelenet*. Hegedűn előadja *Waldbauer Imre*.
3. a) *Pietro Mascagni: Román* a „Paraszt becsületből”; b) *Edv. Grieg: An einem Bach*; c) *Edv. Grieg: Der Morgen*; d) *Erich Wolf: Im Lenz*. Éneklő *Marschalko Rózsika*.
4. a) *Chopin: Ballade As-dur*; b) *Liszt: Rhapsodie No. 9*. Zongorán előadja *Bagotai Lengyel Géza*.
5. a) *Hubay Jenő: Mi atyánk*; b) *Láng Ernő: Üllői-uti fak*; c) *Bizet: Pastorale*; d) *Kálmán Imre: Egedül*. Éneklő *Marschalko Rózsika*.

6. Monolog. Előadja *Rózsahegy Kálmán* vagy *Tollagi Adolf*.

Disznótoros vacsora. *Bartos János*, a „Fiume“-szálloda bérloje szombaton este disznótoros vacsorát rendezett a Kaszinóban a kaszinó tagjai részére. A kedélyes vacsorán, ahol jó italával és izletes ételével *Bartos* ugyancsak kitüntette magát, több mint 40-en vettek részt. A jókedvű társaság éjjelig maradt együtt. A vacsora alatt ifju *Purcsi Pepi* jól szervezett zenekara játszott.

A magántisztviselők háziestélye. Egészséges gondolatot valósított meg a kereskedő ifjak egyesületének vezetősége a házi estélyek rendezésével. A nagyszabású előadások, hangversenyek, táncmulatságok rengeteg pénzt emésztettek fel és a látogató publikumra oly terheket rónak, mely a közönség legnagyobb részét elriasztja az ily estélyeken való részvételtől. Ellenben a háziestélyek, melyeknél a rendezés alig számbajöhető regie-vel jár, csekély belépti-díj mellett, melyben a szokásos tea és sandwich ára is befoglaltatik, kedves szórakozást nyújtanak az egyesület tagjainak és vendégeiknek. Szombat este rendezte az egyesület első háziestélyét a Nádor-kávéház éttermében. Hibát követett el a rendezőség, hogy nem tartotta meg az estélyt a kávéház összes termében, mert az étterem nem volt képes befogadni a vendégek nagyszámát és már 9 órakor számos család kénytelen volt jegy nélkül távozni. Az estélyt *Káldor Miksa* szellemes konferéncé-a nyitotta meg, ki a szereplőket egyenkint igen ügyesen aposztrofálta. „Csupa mestert fogtunk ide” — ugymond — *Kriener*t, az iskolamestert, *Sarkadi*t, a postamestert és *Löwy*t, az órásmestert. Csak hogy *Sarkadi Ignác* betegsége miatt lemondani volt kénytelen és *dr. Herzog Henrik*, az egyesület jogtanácsosa ugrott be helyette. A feminizmus irányiról és kinövéséről értekezett és kiemelte azt a nagy jelentőséget, melyet *Key Ellen* a nőmozgalomban elfoglalt. Az előadás után *Löwy Arthur* lépett a pódiumra, aki *Rusz Lipót* kísérete mellett magyar dalokat adott elő és gyönyörű hangjával, ügyes énekelvél zajos tapsot aratott. *Kriener Jenő* igazgató humoros monologja derűltséget kellett. *Rusz Lipót* kitűnő zongorajátéka volt az utolsó szám, mely után a fiatalok táncperdültek.

Kedélyes estély. A csabai iparosok szakszervezetei a Baross-vendéglőben kedélyes estélyt rendeztek szombaton este. A rendezőség igen változatos és mulatságos programot állított össze, úgy hogy a nagy számban egybegyűltek igazán jól mulattak. Az előadás után tánc következett.

Főuri vadászat Berlán.

Gyönyörű eredmény.

Kisebb vadászatok a megyében.

Csaba, december 1.

Az első hó korábban esett le a földre és a tél hamarabb beköszöntött. Ez az oka annak, hogy a hajtó- és körvadászatok az Alföldön már november hónapban megkezdődtek. A Körösök mentén elterülő erdőkben és környékén, amely az ország egyik legdusabb vadászterületeit foglalja magában, szintén megkezdődtek a vadászatok.

Az első nagy hajtóvadászatot most

gróf Wenckheim Géza tartotta meg gerlai vadászterületén november hó 27-én és 28-án. A két napig tartó vadászatban résztvettek a vendéglátó grófon és fiaival: *gróf Wenckheim Dénes*, *gróf Széchenyi Antal*, *gróf Wenckheim László*, *gróf Wenckheim Pál* Kigyósról, *báró Trauttenberg Frigyes* Moóról, *Inkey Antal*, *báró Fiáth Pál*, *dr. Unterweger Péter* Békésről és *Blascok Gyula* uradalmi számtartó.

Az idő kezdetben a vadászat megtartására nem igen volt kedvező, mert az első napon a hó olvadni kezdett és az eső is cseperegni kezdett, később a hőmérséklet a fagypontra szállott, úgy, hogy a kellemetlen esős időből a vadászatra egészen tűrhetővé vált.

A kellemetlen idő dacára is, a hajtóvadászat eredménye fényesnek mondható, mert körülbelül 1000 vadnál több került terítékre, mint a múlt évben ugyanezen a területen megtartott hajtóvadászat alkalmával.

A vadászat pontos eredménye a következő:

Terítékre került 1580 nyul, 696 fácánkakas, 141 fácányuk, 32 fogoly és 3 őz. Összesen 2452 darab.

A lelőtt vadak száma azonban ennél jóval több, mert a sebezve elmenekült vadak összeszedése pár napot vesz igénybe. Ezeknek a száma 150—200 darabra becsülhető, úgy, hogy a vadászat végső eredményében nem sokat tévedhetünk, ha azt mondjuk, hogy a gerlai hajtóvadászat terítékre került 2600—2650 darab vad.

A megyében ezenkívül több helyen volt kisebb vadászat, amikről a következőkben számolunk be:

Geiszt Gáspár csáki birtokain az elmúlt héten szerdán és csütörtökön tartattak meg a szokásos vadászatok. A két napon át terítékre került 600 nyul, 40 facán, 40 fogoly. Résztvettek: *Szűcs Antal*, *Förster Ottó*, *Lisznyai Damo Tihamér*, *Ambrus Sándor*, *Heinrich Gusztáv*, *Vojnics Béla*.

A *Báró Wodianer-féle* gyomai vadászterületen csütörtökön volt nagy hajtóvadászat, mely alkalommal a házi gazdai tisztet *Wagner Géza* fővárosi ügyvéd és uradalmi jogtanácsos látta el. A vadászatban résztvettek: *dr. Horánszky Dezső* fővárosi ügyvéd, *dr. Konkoly Tihamér* vármegyei aljegyző, *Kovács Lajos* postafőnök, *Mácz Akos* és *Máday gyógyszerész*, *Nógrádi György* jószágfelügyelő, *Rohoska Mihály* főszolgabíró, *Spett Géza* polgármester, *Zolyomi Wagner Géza* és *Zsigmondy Géza*. A vadászat eredményét a kedvezőtlen idő nagymértékben befolyásolta.

Szamárköhögés

könnyen elmúlik a SCOTT-féle Emulsió használata folytán. Orvosok, bábák és szülők bizonyítják ezt sok ezer levélben.

11

A SCOTT-féle Emulsió

segít azért, mert első-rangu alkatrészei és az eredeti SCOTT-féle eljárás kiváló szerré teszik, sőt **tápereje** is első-rangu. Már az első adagtól csodálatosan javul az általános egészség.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszertárban

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halaszt — kérjük figyelembe venni.

Egy tolonc sorsa.

Egy évig a börtönben.

Csaba, december 1.

Már egyszer foglalkoztunk Zangoló Nikoló ügyével, akit mint lakás és foglalkozás nélküli egyént a békési fősolgabíró eltoloncoltatni rendelt; mivel azonban illetőségi helyét megállapítani nem lehetett, a békéscsabai tolonc-állomásra szállították el és egy év óta az öreg 74 éves ember a csabai rendőrség fogházában ül.

Minden ember igazságszeretetére sértő, hogy egy nembűnös szegény öreg ember azért, mert lakása és foglalkozása nem volt, csaknem egy évig be legyen zárva akkor, amikor sokkal nagyobb bűnösöket az igazságszolgáltatás sem büntet enyire.

Utána jártunk a dolognak, hogy az öreg Zangoló Nikoló ügye hol akadt el és igazán örömeinkre szolgál, hogy a szegény tolonc ügyében egy a csabai rendőrség, mint a békési fősolgabíró munkát végzett.

Az öreg olasz ügyében dr. Baross Dezső solgabíró a legsürgősebb intézkedéseket megtette, azonban Zangoló Nikoló illetőségét megállapítani nem lehetett. Erről egy az alispán, mint a belügyminiszter értesítve lett, ahol azután a szükséges intézkedések megtétettek.

A csabai rendőrség időközben megszerezte Zangoló Nikoló utlevelét, amiből azután illetőségi helye is kitűnt.

A csabai rendőrség a megszerzett

utlevelet azonnal áttette a békési fősolgabíróhoz, ahonnan az összes iratok a belügyminisztériumba lettek beküldve.

A belügyminisztérium az olasz kormányval érintkezésbe lépett, hogy megtudja azt, hogy a kényszerutlevellel az olasz határig elkísért Zangoló Nikoló az olasz hatóságok átveszik-e vagy sem.

Szóval, a csabai tolonc ügye és aktái most valahol Olaszországban vándorolnak, de hogy ezt az olasz hivatalnok urak mikor intézik el, azt igazán még hozzávetőleg sem lehet kiszámítani, de addig az öreg Nikoló ülni fog, nem az igazság érdekében, hanem a hivatalos copf dugóhúzó észjárása következtében.

Segédszerkesztő: Laptulajdonos:
Németh István Dr. Ursziny János
Nyomatott a „Békésmegyei Függetlenség”
könyvnyomdájában, Békéscsabán.

Eladó birtok.

Reöck Iván és társai tulajdonát képező, közvetlenül Békéscsaba nagyközség alatt levő **332 kis holdat kitevő ingatlan**

egészben, vagy apróbb parcellákban **eladó** előnyös fizetési feltételek mellett. — Értekezhetni lehet dr. Ursziny János ügyvédi irodájában Békéscsabán.

Budapesti gabonatözsde.

Készáru üzlet.

A mai tőzsdén az árak a buzánál 10 fillérrel olcsóbbak.

Déli zárlatkor:

Uj buza	25.88
Októberi buza	22.58
Rozs	21.86
Tengeri (ó)	17.68
Tengeri (uj)	15.14

Egy különbejáratu butorozott szoba

kerestetik. Cim a kiadóban.

Lapunk nyomdájában egy fiu TANULOUL azonnal felvétetik.

BÉKÉSMEGYEI FÜGGETLENSÉG RÖNYVNYOMDÁJA ÉS KIADÓHIVATALA

Művészi kivitelű bál meghívók, eljegyzési, esküvői értesítések, névjegyek, üzleti kártyák, levélpapír és borítékok, számlák, körlevelek, gyászjelentések s mindenféle nyomtatványok olcsó áron készíttetnek

A kiadóhivatalban jutányos áron vétetnek fel hirdetések és azok biztos eredményre is vezetnek

REISZ MIKSA bútorgyára

Békéscsabán, Vasut-utca 1155. és 1156. szám.

Műasztalos, kárpitos és diszitő-műhelyek.

Az áruraktár tulhalmozottsága miatt szolid, saját készítményű butorok

minden versenyt kizáró olcsó árban jótállás mellett árusíttatnak el.

Szakszerű kezelés.
Pontos kiszolgálás.

Telefon: Békéscsaba 20.

Kivánatra rajzok és költségvetések.

MARIK és HORVÁTH

uri és női cipészek
Békéscsabán, a Rössuth-téren.

A nagyérdemű közönség tudomására hozzuk, hogy a mai kor igényeinek megfelelő

cipész-üzletet

nyitottunk. Üzletünkben kizárólag **wértékutáni megrendelések** a legszebb kivitelben, igen jutányos áron készíttetnek.

Önálló cipésziparosok részére ajánljuk bármely alaku és szabásu s a legjobb anyagból készített

cipőfelsőrészeinket.

Szives pártfogást kérve, tisztelettel
Marik és Horváth, cipészek.

3138—1908.

Pályázati hirdetmény.

Gyoma községben lemondás folytán üresedésbe jött s 800 korona készpénzfizetéssel, 200 korona állami kiegészítéssel és 1909. évi január hó 1-től járó 150 korona lakbérilletményvel javadalmazott

községi segédjegyző anyakönyvvezető-helyettes

és 800 korona fizetés és 1909. évi január 1-től folyósítandó 150 korona lakbérilletményvel javadalmazott községi irnoki állásra ezennel pályázatot nyitok s felhívom, hogy az állásokat elnyerni óhajtók kérvényeiket hozzám folyó évi december hó 11-ig beadni sziveskedjenek.

A segédjegyzői állás elnyeréséhez jegyzői oklevél szükséges.

Gyoma, 1908 november hó 25.

Főszolgabíró helyett:

JANTYIK,
t. főszolgabíró.

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsénk a tisztelt közönséggel tudatni, hogy egy nagy alkalmi vétel folytán

téli alsó ruhák, harisnyák, cipők, esőernyők, téli kalapok és sapkák, nyakkendő és fehérnemű cikkek, legújabb divatúak, meglepő olcsó árban csak nálunk kaphatók.

Egy próbavásárlás által bárki meggyőződést szerezhet

Szives pártfogást kér

Friedmann és Társa Békéscsaba
Vasut-utca.

Rézi munkához való disz-rojtok és bojtok

Kertész Vilmos műkárpitós és diszitő
BÉKÉSCSABA, a városházával szemben.

Állandóan nagy raktárt tart művészi kivitelű

kész kárpitozott butorokból, bel- és külföldi szövetekből.

Elvállalja minden régi butornak a legújabb stíl szerint való átalakítását

a legjutányosabb áron.

Vidéki munka gyors elintéztést nyer

Őszi és téli ujdonságok dús választékát
hirdeti

ALEXANDER TESTVÉREK
NŐI DIVATÁRUHÁZA
BÉRÉSCSABA, Vasut-utca, Vidovszky-ház.

Egészen ujonnan berendezett külön női konfekció osztály.

Meglepő választék női- és leánygyermek felöltőkben és gallérokban. A divat legszebb ujdonságai kosztüm, ruha- és blouze kelmékben.

Selymek és ruhadiszek a legnagyobb választékban.

Menyasszonyi kelengyék a legfinomabb kivitelig.
A „Diana“-vászon központi raktára.

Minták kívánatra bérmentve. Vidéki rendelések pontosan eszközöltetnek. Állandó nagy raktár szőnyeg-, ágy- és asztalterítőkből.

Maradunk kiváló tisztelettel

Alexander Testvérek.

Van szerencsénk tisztelettel a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy **Békéscsabán,** a volt Magyar Műbutorgyár Részvénytársaság telepén

Rabatin Testvérek cég alatt
a modern igényeknek megfelelő

**motor és gépgyár,
vas- és fémöntödét**

rendeltünk be, hol minden e szakmába vágó munkákat, nevezetesen: **benzin és nyersolajmotorokat** minden nagyságban, ipari és mezőgazdasági célokra, **teljes malomberendezéseket motorüzemre,** mindennemű **gépjavításokat, gőzhengerfurásokat,** — helyszínen is — **kopott hengerek újra vágását** rövid időn belül — **határidőre is** — végezzük. Teljes **vízvezetékberendezéseket,** kastélyok és uradalmak részére, **motorüzemre is.**

Mindennemű **vas- és fémöntvények** beküldött minta vagy rajz után, továbbá minden e szakba vágó munkák a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, **gyorsan és pontosan, jutányos árak mellett készülnek.**

Szives pártfogást kérve, vagyunk teljes tisztelettel

Rabatin Testvérek
motor- és gépgyár, vasöntöde.

Géplakatos, kovács, vas-
esztergályos, öntő- és minta-
asztalos tanoncok felvétetnek.

Telefonszám: 50.

Saját termésű kellemes,
kristálytisza idei

BOROMAT

ajánlom literes zárt üvegekben
60 fillérért.

Ugyanezen bornak
hektoliterje 32 kor.

Több ezer

csemegezőlőzöldojtványom

szintén eladó darabonként 12
fillérért. Muskotályi drbja 15 fill.
Csabagyöngye drbja 30 fillér.

Ugyancsak nagyobb mennyiségű

HERESZÉNA

is kapható

Lőrinczy László

gyógyszerésznél
Békéscsabán, Szarvasi-ut.

Mielőtt
személy-, jel-
zálog- vagy építési
KÖLCSÖN
íránt intézkednék
kérjem díjtalanul prospektust
MELLER L. EGYED
BUDAPEST
IX., Lóczyai-utca 7.
Telefon-Interurbán
46-31.

Mélyen leszállított árak!

BUTORELADÁS.

A volt Magyar Műbutorgyár

helyiségeiben levő összes

butorok

u. m.: ebédlők, hálószobák, uri-
szobák, szalonberendezések,
valamint egyes tárgyak, ugymint:
mosdók, szalónasztalok, író-
asztalok, székek, fali tükrök,
álló tükrök, képek, míg a készlet tart,

minden elfogadható áron eladatnak.

Ugyanott az összes famegmun-
káló gépek, valamint az összes
asztalos gyalupadok használt
és új szerszámokkal együtt,
továbbá mindennemű butorvasalások

jutányos áron kaphatók és bármikor megtekinthetők.

Esetleg az egész gyártelep gépekkel vagy azok
nélkül műhelynek avagy raktárnak bérbeadó.

Elsőrendű alma,

ugymint : Ponyik, Batul, Sicula
ranet és Törökbálint stb. fajok

kilónként 40 fillér.

II-rendű 20-tól 32 fillérig

Nagyobb vételnél árengedmény.

Krumpli, dió, szilva

kicsinyben és nagyban kapható

Izsák Lőrinc

gyümölcs- és főzelék-kereskedésében
Békéscsabán, a színházzal szemben.

Hideg felvágottak, libazsir, füstölt
combok (kóser) naponta tisztán
kezelt friss állapotban kaphatók.

Ugyanott egy szép üvegezett
berendezés, mely alkalmas cuk-
rászda, cipő vagy divatüzletbe,
olcsón ELADÓ.

Békéscsabán a Buzapiacon

egy 3 szobás

lakás

és egy üzlethelyiség

haszonbérbe adatik.

Bővebbet Szegfű R. Istvánnál.

Csabai Gőztéglagyár Társaság

Suk, Wagner és Társai Békéscsabán.

Francia „HORNYOLTCSERÉP” kettős horonnyal

a mai kor legjobb és legolcsóbb
fedőanyaga. Kiváló jó minőség-
ben és jutányos árakon kapahtó

természetes szép vörös színben és kátrányozott állapotban a

Csabai Gőztéglagyár Társaság

Suk, Wagner és Társainál Békéscsabán.